

Vreme: 26.01.2019 09:14

Medij: novosti.rs

Link: <http://www.novosti.rs/vesti/lifestyle.676.html:772756-Sta-je-bajka-a-sta-košmar>

Autori: @Novostionline

Teme: Etnografski muzej Srbije

Naslov: Šta je bajka, a šta košmar

6472

Od detinjstva, jedna devojčica mašta o venčanici. Igra se sa zavesama u kući koje glume veo, obuva mamine cipele na štiklu i čežnjivo gleda sve neveste koje joj izgledaju kao princeze. Kako odrasta, maštarija se produbljuje. Kraj oltara zamišlja lepog, zgodnog, nasmejanog princa. Ljubav njenog života. Druga devojčica nije maštala ni o princu ni o venčanici. Znala je da će se kad odraste udati za muškarca kog su joj roditelji izabrali. On je postao čovek njenog života. Ove dve devojčice deli sto godina. Prva živi danas, druga je njena prabaka. Prva bira svoju bajku, druga je živela nametnutu priču. Da li je prva nužno srećnija? Biramo tek 100 godina Iz naše perspektive, ugovoreni brak je anahron koncept. Odrasli na mitu o romantičnoj ljubavi, čekamo princa na belom konju. I nikako da ga dočekamo. Ili se ispostavi da to nije bio princ. A zapravo, vrlo kratko vreme, tokom 20. veka poznajemo koncept braka iz romantične ljubavi. Kroz istoriju, brak je mnogo više bio dogovoren nego biran, od kraljeva koji su ćerke udavali za potomke drugih plemićkih porodica kako bi osigurali mir, do ljudi neplemičkog porekla koji bi se dogovorili o venčanju naslednika kako bi uvećali bogatstvo. Roditelji bi se dogovorili, mladence niko ništa nije ni pitao. Od njih se očekivalo da stupe u zajednicu i osnuju porodicu. O osećanjima niko nije govorio. Ni danas ova pojava nije retkost. Procenjuje se da je svaki drugi brak u svetlu i dalje dogovoren. U Indiji gde je čak 90 odsto brakova dogovoreno, stopa razvoda je najniža na svetu. Šta nam to govori? Da li su ti parovi zadovoljniji ili jednostavno nemaju izbora? Da li je ugovoreni brak nužno brak bez ljubavi? Šta od njega možemo da naučimo? Koje su bile dobre, a koje loše strane? Da li je potraga za romantičnom ljubavlju sve upropastila? Muzejski savetnik Etnografskog muzeja u Beogradu Vesna Dušković kaže da na našim prostorima samostalni odabir supružnika postaje uobičajen u gradu početkom 20. veka, a u seoskoj sredini oko 1940-1945. godine. Prema rečima sagovornice "Života plus", institucija ugovorenih brakova egzistirala je podjednako u svim sredinama sve do završetka Prvog svetskog rata. - Brakovi su se ugovarali između ekonomski ravnopravnih porodica što je omogućavalo prosperitet obe strane. U praksi, to je značilo da se u ranom detinjstvu budućih supružnika ili odmah nakon rođenja, porodice dogovaraju o sklapanju budućeg prijateljstva. Na taj način se, između ostalog, izbegavala mogućnost neželjenih brakova i obezbeđivalo poštovanje nepisanih pravila da se brakovi sklapaju samo unutar određenih zajednica. Karakteristično je da se nisu sklapali brakovi doseljenika sa starosedeočima, takođe nisu sklapani brakovi između pripadnika različitih veroispovesti i nacionalnih manjina. Možda se ovaj običaj nešto više praktikovao i najduže zadržao u istočnoj Srbiji, naročito kod Vlaha - kaže Duškovićeva. A gde je ljubav? Na drugom mestu. Jer, kako kaže naša sagovornica, brakovi se gotovo nikada nisu sklapali iz ljubavi, naročito u seoskim tradicionalnim društvima. - Ljubav je možda dolazila kasnije. Da li su supružnici bili srećni, zavisi od tadašnjih merila sreće. Da li je to ekonomska sigurnost, lično zdravlje i zdravlje dece...? Sigurno je da su supruge mogle da govore o potpunoj sreći samo ukoliko su sa svojom najužom porodicom, mužem i decom, živlele u odvojenom domaćinstvu - primećuje Duškovićeva. Poštovanje umesto ljubavi Da je umesto ljubavi bilo važnije poštovanje, kaže psiholog i psihoterapeut Svetlana Slepčev. Prema njenim rečima, danas želimo intimnost sa supružnikom, očekujemo da nas partner razume, poznaje, prihvati onakve kakvi jesmo, da ume da nas sasluša i bude dobar sagovornik, da nas voli i ne osuđuje. - To je izazov sa kojim ugovoreni brakovi nisu morali da se suočavaju. Potreba za ljubavlju i poverenjem je zamenila poštovanje. Možda ga zato danas ima manje

Vreme: 26.01.2019 09:14

Medij: novosti.rs

Link: <http://www.novosti.rs/vesti/lifestyle.676.html:772756-Sta-je-bajka-a-sta-kosmar>

Autori: @Novostionline

Teme: Etnografski muzej Srbije

Naslov: Šta je bajka, a šta košmar

nego pre, što se vidi iz načina na koji se ljudi ophode jedno prema drugom dok su zajedno, kao i kada se razvode. Ranije se nije očekivalo da (za)voliš supružnika, ali se očekivalo da ga poštuješ, privatno i javno, kao i da poštuješ svoju ulogu u braku i obaveze i odgovornosti koje proizilaze iz nje. Danas se lakše odričemo te odgovornosti, ne želimo da trpimo ništa što nam se ne sviđa. Jer mislimo da ne moramo, društvo i zakon to više ne očekuju od nas. Možda smo postali previše egocentrični i bahati - kaže psiholog. Ne treba ove brakove idealizovati. Znamo da su neke od tih priča bile nesrećne, da su obe strane patile do kraja života, da je posebno ženama bilo teško jer se znalo koja je njihova uloga. Nisu, ipak, retki ni suprotni primeri. Ima istine u tezi da su se tada učile veštine koje bi nam i danas dobro došle, poput tolerancije i strpljenja. Kako primećuje naša sagovornica, ljudi su se u vreme ugovorenih brakova, možda baš zbog toga što nisu mogli i smeli da se razvode, više trudili da pronađu pozitivne ili privlačne aspekte ličnosti supružnika i da ga zavole zbog toga ili makar da ga uvažavaju i poštuju ako već nisu mogli da ga zavole. - To je nešto oko čega i mi danas treba više da se potrudimo. Današnji čovek, više nego što je to ranije bio slučaj, očekuje da ga drugi voli i usreći, a ne obrnuto. Ljubav je važna za brak, ali ne i dovoljna. Neophodni su posvećenost i odgovornost koju smo dobrovoljno izabrali. Svaki dugotrajni odnos prolazi kroz cikluse harmonija-narušavanje odnosa - popravljjanje. Kad dođe do narušavanja, neki ljudi će se zaustaviti i pokušati da prevaziđu probleme. Drugi će, bez zaustavljanja i razmišljanja, ići u pravcu pogoršanja i prekida odnosa. Upravo se u periodima krize vidi naša volja i odlučnost da radimo na tome da popravimo odnos, kao i to koliko smo vešti u stvaranju zdravih i stabilnih partnerskih odnosa. Jer, i to je stvar veštine i nešto što može da se nauči i razvija - zaključuje naša sagovornica. DECA - CILj ZAJEDNICE Malo je romantizma bilo u konceptu ugovorenog braka. Tačno se znalo šta je njegov cilj. - Brak je u Srbiji, kao i kod drugih zajednica u svetu, uvek bio ekonomsko-pravno-biološka kategorija. Cilj svake bračne zajednice i u ruralnim i u urbanim sredinama bio je obezbeđivanje potomstva. Novi članovi zajednice bili su i nova radna snaga, neophodna za obezbeđivanje hrane za porodicu, ali i viškova koji će doneti ekonomsku korist. Ukoliko su potomci muškog roda, to je omogućavalo opstanak porodice, roda i neophodnog naslednika imovine - ističe muzejski savetnik Etnografskog muzeja u Beogradu Vesna Dušković.

